

Σεμινάρια ΕΜΕ Φεβρουαρίου 2026

ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ

**ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΑΓΝΩΣΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΙΚΩΝ ΠΗΓΩΝ
ΓΙΑ ΕΜΠΕΔΩΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ
ΓΙΑ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ**

1. Θεωρητικό πλαίσιο - οδηγίες
2. Παράδειγμα αξιοποίησης πηγής για τη Β' Λυκείου
3. Παράδειγμα αξιοποίησης πηγής για τη Γ' Λυκείου
4. Β' Λυκείου: Περικοπή ύλης β' τετραμήνου (Ιαν. 2026)
5. Γενικές πληροφορίες - οδηγίες

Η αξιοποίηση άγνωστων κειμενικών πηγών στη διδασκαλία:

➡ **αποτελεί χρήσιμο εργαλείο για:**

- την εξάσκηση των μαθητών/-τριών στην κατανόηση και τη μετάφραση αδιάδακτων κειμένων
- την εμπέδωση / επανάληψη γνωστών γραμματικών και συντακτικών φαινομένων
- την κατανόηση του λειτουργικού ρόλου των γραμματικών και συντακτικών φαινομένων σε κειμενικό πλαίσιο
- την εφαρμογή της διαφοροποίησης στη διδασκαλία

➡ **μπορεί να γίνει είτε στο πλαίσιο αυτόνομης διδασκαλίας / ασκήσεων εμπέδωσης στην τάξη είτε της κατ'οίκον εργασίας**

Για τον σκοπό αυτό προτείνονται δύο ενδεικτικά διασκευασμένα λατινικά κείμενα, ένα για τη Β' και ένα για τη Γ' Λυκείου.

- ❖ Για κάθε τύπο άσκησης προτείνονται **διαφοροποιημένες δραστηριότητες** που ανταποκρίνονται στα διάφορα επίπεδα μαθησιακής ετοιμότητας:
    - α) Προαπαιτούμενες γνώσεις/στάσεις/δεξιότητες
    - β) Βασικές γνώσεις/στάσεις/δεξιότητες
    - γ) Μετασχηματιστικές γνώσεις/στάσεις/δεξιότητες[αριθμούνται, αντίστοιχα, ως α, β, γ στις ασκήσεις που ακολουθούν]
  - ❖ Τα κείμενα και οι ασκήσεις/δραστηριότητες μπορούν να αξιοποιηθούν για σκοπούς **επανάληψης/εμπέδωσης** προς το τέλος του Β' τετραμήνου.
  - ❖ Παρομοίου τύπου δραστηριότητες μπορούν να δοθούν **και για τα διδακτέα κείμενα**.
  - ❖ Οι τύποι δραστηριοτήτων που προτείνονται για τη Β' μπορούν να αξιοποιηθούν και στη Γ' Λυκείου.
  - ❖ Η επιλογή των δραστηριοτήτων πρέπει να γίνεται βάσει των ιδιοτεροτήτων κάθε τάξης (επίπεδο μαθησιακής ετοιμότητας, αριθμός μαθητών κτλ).
  - ❖ Μέσω των δραστηριοτήτων αυτών (ειδικά αυτών που απευθύνονται στο τρίτο επίπεδο μαθησιακής ετοιμότητας), προάγεται η αυθεντική μάθηση και επιδιώκεται η καλλιέργεια δεξιοτήτων, όπως γλωσσικές, πολυγλωσσικές, μεταφραστικές δεξιότητες, δεξιότητες μετασχηματισμού, δεξιότητες αναλυτικής και κριτικής σκέψης.
- ➡ Το υλικό αυτό θα αναρτηθεί εμπλουτισμένο στον ιστότοπο του μαθήματος.

Παράδειγμα αξιοποίησης πηγής για τη Β' Λυκείου:

Cicero, *Pro Archia*, 11.26, 10.23 (διασκευή)

1.

Πηγή: F.M. Wheelock & R.A. LaFleur, *Wheelock's latin*, revised by Richard A. La Fleur, 6th edition, Harper Collins, New York, p. 146

ΚΕΙΜΕΝΟ

Poetae per litteras hominibus magnam perpetuamque famam dare possunt; multi viri igitur, litteras de suis rebus scribi cupiunt. Trahimur omnes studio laudis et multi gloria ducuntur, quae aut in litteris Graecis aut Latinis inveniri potest. Qui, autem, videt multum fructum gloriae in versibus Latinis sed non in Graecis, nimium errat, quod litterae Graecae leguntur in omnibus fere gentibus, sed Latinae in finibus suis continentur.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

«Οι ποιητές μπορούν, μέσω των γραμμάτων, να δώσουν στους ανθρώπους μεγάλη και διαρκή φήμη· επομένως πολλοί άνδρες επιθυμούν να γράφονται έργα για τα δικά τους κατορθώματα. Όλοι παρασυρόμαστε από τον ζήλο για τον έπαινο και πολλοί οδηγούνται από τη δόξα, η οποία μπορεί να βρεθεί είτε στα ελληνικά είτε στα λατινικά γράμματα. Όποιος όμως βλέπει πολύ καρπό της δόξας στους λατινικούς στίχους αλλά όχι στους ελληνικούς, σφάλει υπερβολικά, διότι τα ελληνικά γράμματα διαβάζονται σχεδόν σε όλα τα έθνη, ενώ τα λατινικά περιορίζονται μέσα στα δικά τους σύνορα.»

ΤΥΠΟΣ ΑΣΚΗΣΗΣ:

2.

Αναγνώριση λέξεων της ελληνικής και των νεολατινικών γλωσσών

- α) Δίνονται οι εξής λέξεις α) από την ελληνική και β) από νεολατινικές γλώσσες: φήμη, homme (γαλλικά), invention (αγγλικά/γαλλικά)
Να εντοπίσετε στο κείμενο τις λατινικές λέξεις με τις οποίες συνδέονται ετυμολογικά.
- β) Δίνονται οι πιο κάτω λέξεις του κειμένου: hominibus, famam, inveniri
Να καταγράψετε για την καθεμία από αυτές μία λέξη της ελληνικής ή μία λέξη νεολατινικής γλώσσας, με την οποία συνδέεται ετυμολογικά.
- γ) Να βρείτε από το κείμενο δύο (2) λέξεις οι οποίες συνδέονται ετυμολογικά με λέξεις της ελληνικής και δύο (2) λέξεις οι οποίες συνδέονται ετυμολογικά με λέξεις νεολατινικών γλωσσών.

ΤΥΠΟΣ ΑΣΚΗΣΗΣ:
Αναγνώριση πτώσης ουσιαστικών

3.

α) Να αντιστοιχίσετε τις πιο κάτω λέξεις του κειμένου με τις πτώσεις που ακολουθούν:

Λέξεις: a. viri, b. rebus, c. laudis

Πτώσεις: i. γενική ενικού, ii. ονομαστική πληθυντικού, iii. δοτική πληθυντικού, iv. αιτιατική πληθυντικού, v. αφαιρετική πληθυντικού

β) Να τρέψετε τα πιο κάτω ουσιαστικά στον αντίθετο αριθμό: viri, rebus, laudis

γ) Να αναγνωρίσετε γραμματικά τα πιο κάτω ουσιαστικά, δηλώνοντας σε ποια άλλη πτώση θα μπορούσαν να είναι, και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας:
viri, rebus, laudis

ΤΥΠΟΣ ΑΣΚΗΣΗΣ: **Αναγνώριση ρημάτων**

4.

α) Να αντιστοιχίσετε τα πιο κάτω ρήματα του κειμένου με την αναγνώριση που αντιστοιχεί σε αυτά:

Ρήματα: a. possunt, b. ducuntur, c. errat

Αναγνώριση: i. Ρήμα γ' συζυγίας, ii. β' πρόσωπο ενικού ενεργητικής φωνής, iii. γ' πρόσωπο πληθυντικού, iv. Ρήμα α' συζυγίας, v. Οριστική παρατατικού

β) Να τρέψετε τα πιο κάτω ρήματα στον αντίθετο αριθμό: possunt, ducuntur, errat

γ) Να τρέψετε τα πιο κάτω ρήματα στους τύπους που ζητούνται:

i. possunt: στο β' πρόσωπο ενικού υποτακτικής παρατατικού), ii. ducuntur: στο α' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή, iii. errat: β' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή

ΤΥΠΟΣ ΑΣΚΗΣΗΣ:

5.

Συντακτική αναγνώριση τύπων (π.χ. απαρεμφατική σύνταξη)

α) Ποιος είναι ο συντακτικός ρόλος του **scribi**:

- i. υποκείμενο του *curiunt*, τελικό απαρέμφατο, ετεροπροσωπία
- ii. αντικείμενο στο *curiunt*, τελικό απαρέμφατο, ετεροπροσωπία
- iii. αντικείμενο στο *curiunt*, ειδικό απαρέμφατο, ταυτοπροσωπία

β) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τον τύπο *scribi*. Να δηλώσετε αν υπάρχει ταυτοπροσωπία ή ετεροπροσωπία και να δικαιολογήσετε.

γ) 1. Να τρέψετε τον τύπο *scribi* στον παρακείμενο και στον μέλλοντα.

2. Να εξηγήσετε κατά πόσο θα μπορούσαν οι συγκεκριμένοι χρόνοι να αξιοποιηθούν στο συγκεκριμένο κειμενικό πλαίσιο, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας.

ΤΥΠΟΣ ΑΣΚΗΣΗΣ:

6.

Μετάφραση του κειμένου στα νέα ελληνικά

Διαφοροποίηση ως προς τις στρατηγικές απόδοσης του κειμένου:

α) Δίνεται η μετάφραση και ζητείται από τους μαθητές να αντιστοιχίσουν τις λέξεις-φράσεις της ελληνικής με τις λέξεις-φράσεις της λατινικής.

Ή: Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

β) Δίνεται η μετάφραση και ζητείται η συμπλήρωση κενών.

γ) «Παραδοσιακή» μέθοδος μετάφρασης

ΤΥΠΟΣ ΑΣΚΗΣΗΣ:

7.

Ασκήσεις μετασχηματισμού με βάση το νόημα

- α) Να τρέψετε την πιο κάτω πρόταση στον αντίθετο αριθμό: .....
- β) Να μετατρέψετε τη σύνταξη του αποσπάσματος από ενεργητική σε παθητική / από παθητική σε ενεργητική.
- γ) Να μεταφέρετε την αφήγηση στο παρελθόν / μέλλον.

ΤΥΠΟΣ ΑΣΚΗΣΗΣ:
Κατανόηση

8.

- α)** Σύμφωνα με τον Κικέρωνα, τα λατινικά γράμματα είναι πιο σημαντικά από τα ελληνικά: ορθό ή λάθος.
- β)** Ποια είναι η άποψη του Κικέρωνα για τη σχέση ελληνικών και λατινικών γραμμάτων στο πιο πάνω κείμενο;
- γ)** Ποια γενική τάση των Ρωμαίων καυτηριάζει ο Κικέρωνας στο πιο πάνω κείμενο;

Παράδειγμα αξιοποίησης πηγής για τη Γ' Λυκείου:
Sallustius, *Bellum Catilinae*, 11.4-7 (διασκευή)

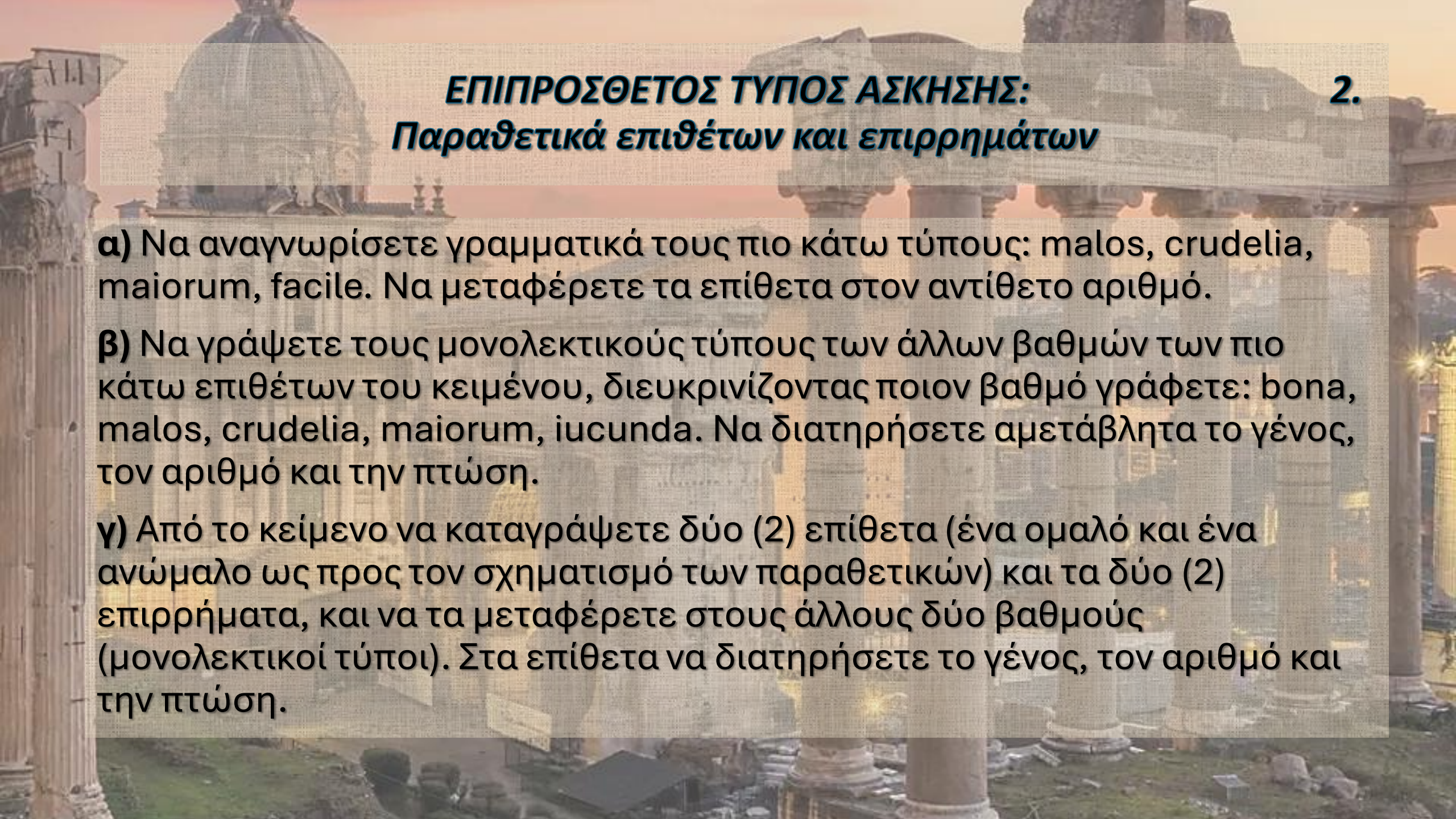
1.

ΛΑΤΙΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Sulla, armis capta re publica, bona initia sed malos exitus habuit. Tum, omnes rapere, victores modestiam non habere et crudelia scelera in cives facere coeperunt. Ille etiam exercitum, quem in Asiam duxerat, contra morem maiorum luxuriose nimisque liberaliter administraverat, ut sibi fidum faceret. Loca iucunda facile in otio feroces militum animos corruperant. Ergo ei milites, postquam victoriam paraverunt, nihil victis reliquerunt.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Σύλλας, αφού καταλήφθηκε η πολιτεία με τα όπλα, είχε καλή αρχή, αλλά κακά αποτελέσματα. Τότε, άρχισαν όλοι να αρπάζουν, οι νικητές να μην έχουν εγκράτεια και να διαπράττουν ωμά εγκλήματα εναντίον των πολιτών. Εκείνος επίσης τον στρατό, τον οποίο είχε οδηγήσει στην Ασία, τον είχε διοικήσει, ενάντια στο ήθος των προγόνων, χωρίς ηθικούς φραγμούς και υπερβολικά χαλαρά, για να τον κάνει έμπιστο στον ίδιο. Τα ευχάριστα μέρη είχαν διαφθείρει εύκολα, μέσα στην απραξία, τις φοβερές ψυχές των στρατιωτών. Επομένως, αυτοί οι στρατιώτες, αφού εξασφάλισαν τη νίκη, δεν άφησαν τίποτα στους νικημένους.

ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΟΣ ΤΥΠΟΣ ΑΣΚΗΣΗΣ:

Παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων

2.

α) Να αναγνωρίσετε γραμματικά τους πιο κάτω τύπους: *malos, crudelia, maiorum, facile*. Να μεταφέρετε τα επίθετα στον αντίθετο αριθμό.

β) Να γράψετε τους μονολεκτικούς τύπους των άλλων βαθμών των πιο κάτω επιθέτων του κειμένου, διευκρινίζοντας ποιον βαθμό γράφετε: *bona, malos, crudelia, maiorum, iucunda*. Να διατηρήσετε αμετάβλητα το γένος, τον αριθμό και την πτώση.

γ) Από το κείμενο να καταγράψετε δύο (2) επίθετα (ένα ομαλό και ένα ανώμαλο ως προς τον σχηματισμό των παραθετικών) και τα δύο (2) επιρρήματα, και να τα μεταφέρετε στους άλλους δύο βαθμούς (μονολεκτικοί τύποι). Στα επίθετα να διατηρήσετε το γένος, τον αριθμό και την πτώση.

ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΟΣ ΤΥΠΟΣ ΑΣΚΗΣΗΣ:
Λειτουργία των μετοχών

3.

α) Η μετοχή *capta*:

1. Είναι σε πτώση ονομαστική ενικού ή αφαιρετική ενικού;
2. Τι είδους μετοχή είναι: α. επιθετική, β. χρονική, γ. εναντιωματική;

β) Να αναγνωρίσετε γραμματικά και συντακτικά τη μετοχή *capta*.

γ) Να τρέψετε τη μετοχή *capta* στην αντίστοιχη δευτερεύουσα πρόταση.

ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΟΣ ΤΥΠΟΣ ΑΣΚΗΣΗΣ:
Αναγνώριση δευτερεύουσας πρότασης

4.

α) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις πιο κάτω δευτερεύουσες προτάσεις (είδος, εισαγωγή, εκφορά, αιτιολόγηση εκφοράς):

- *quem in Asiam duxerat*
- *postquam victoriam paraverunt*

β) Να εντοπίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου και να τις αναγνωρίσετε (είδος, εισαγωγή, εκφορά, αιτιολόγηση εκφοράς).

γ) Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις πιο πάνω δευτερεύουσες προτάσεις και να τις τρέψετε στην αντίστοιχη μετοχική πρόταση.

ΕΠΙΠΡΟΣΘΕΤΟΣ ΤΥΠΟΣ ΑΣΚΗΣΗΣ:
Εναλλακτικός τρόπος δήλωσης του σκοπού

5.

α) Να επιλέξετε με ποιον από τους πιο κάτω τρόπους μπορεί να αποδοθεί η τελική πρόταση ***ut sibi fidum faceret***:

1. *sibi fidum factum*
2. *ad faciendum sibi fidum*
3. *causa faciendo sibi fidum*

β) Να αποδώσετε την πιο πάνω τελική πρόταση με εμπρόθετο προσδιορισμό του γερουνδίου.

γ) Να αποδώσετε την πιο πάνω τελική πρόταση με όλους τους δυνατούς εναλλακτικούς τρόπους.

Β' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΕΡΙΚΟΠΗ ΥΛΗΣ Β' ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ (Ιανουάριος 2026)

Αφαιρούνται από τις ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ τα εξής:

Μάθημα XV:

Η διπλή σύνταξη των ρημάτων *iubeo*, *veto*, *prohibeo*, *sino*, *patior*, *cogo* με ενεργητικό ή παθητικό απαρέμφατο

Μάθημα XVIII:

Η αόρ. αντωνυμία *quidam*, *quaedam*, *quoddam* (διατηρείται μόνο ως λεξιλόγιο)

Η κλίση του ουσιαστικού *bos*, *bovis* (διατηρείται μόνο ως λεξιλόγιο)

Μάθημα XIX:

Ο υπερθετικός των ομαλών επιθέτων (απλή αναφορά)

Η διάκριση ανάμεσα στα ρήματα *cado* και *caedo*

Μάθημα XX:

Πράξη σύγχρονη, μεταγενέστερη, προγενέστερη

Η ενεργητική περιφραστική συζυγία

Μάθημα XXIII:

Η υποτακτική στις δευτερεύουσες προτάσεις

Η υποτακτική υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής της α', β', γ' και δ' συζυγίας

Η υποτακτική υπερσυντελικού παθητικής φωνής της α', β', γ' και δ' συζυγίας

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ – ΟΔΗΓΙΕΣ

- ✓ **Διοργάνωση Ημερίδας Λατινικών με θέμα: «Προσεγγίζοντας τα Λατινικά: Διδακτικές πρακτικές και πολιτισμικές συνδέσεις»**
  - Σάββατο, 28/2/2026, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Λευκωσίας
  - Σάββατο, 7/3/2026, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Λεμεσού
(Θα κυκλοφορήσει εγκύκλιος.)
- ✓ **Υπενθύμιση για τις αλλαγές στο γραπτό των Παγκυπρίων Εξετάσεων, όπως εξαγγέλθηκαν και αναλύθηκαν στα Σεμινάρια ΕΜΕ Σεπτεμβρίου (βλ. Οδηγό Παγκυπρίων Εξετάσεων 2026).**
- ✓ **Σημαντική η τήρηση των Προγραμματισμών από τους διδάσκοντες, ώστε να καλύπτεται εγκαίρως η ύλη.**

Οι ΣΒΔ να μεριμνούν για αυτό, ειδικά στις περιπτώσεις στις οποίες παρουσιάζεται πρόβλημα (βάσει της πρόσφατης καταγραφής ύλης που έγινε από το ΥΠΑΝ).

ΟΑΠ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ

- Δανάη Γεωργιάδου, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων
dgeorgiadou@schools.ac.cy
- Δρ Καλλιόπη Πούγιουρου, ΕΜΕ Φιλολογικών Μαθημάτων
kpougiourou@schools.ac.cy
- Δρ Γεώργιος Βασιλειάδης, Σύμβουλος Φιλολογικών Μαθημάτων
gvasileiadis@schools.ac.cy

Ακαδημαϊκός: Σπυρίδων Τζούνακας,
Καθηγητής Τμήματος Κλασικών Σπουδών και Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Κύπρου

Επικοινωνία: dme-latinika@schools.ac.cy

Multas gratias vobis agimus!